

Piet Hein Donner zet de eerste lijntjes uit

De nieuwe minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Haagsche routinier, Piet Hein Donner, heeft de begroting van BZK op het gebied Burgerzaken al wat ingekleurd. Dat althans kan geconcludeerd worden uit de antwoorden d.d. 11 november 2010 op de vragen die de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer in de voorbereiding van de behandeling van de begroting BZK aan hem heeft gesteld. We lopen een aantal onderwerpen door: Donner wil niet verder met het *wetsvoorstel inrichting verkiezingsproces*. Hij geeft aan dat door complexiteit de wetgeving basisregistratie personen vertraagd wordt. Ook beraadt hij zich over de centrale ORRA.

Alfred Zebregs

INRICHTING VERKIEZINGSPROCES

Onlangs is de evaluatie van de verkiezingen voor de Tweede Kamer naar het parlement gezonden. Net als eerder de Kiesraad vindt ook minister Donner (en het kabinet) dat eigenlijk alles wel goed is verlopen. Misschien komt dat wel omdat de digitale instructie voor stembureauleden over onder andere de inrichting van het telproces door 89% van alle gemeenten is gebruikt. Na de gemeenteraadsverkiezingen bleek het instructiemateriaal maar door 42% van de gemeenten te zijn gebruikt. Gemeenten en haar bestuurders en managers blijken snelle leerlingen...

Natuurlijk waren er bij de laatste verkiezingen klachten en zijn op onderdelen fouten gemaakt, maar 'aard en omvang hebben geen afbreuk gedaan aan het ordentelijk verloop'. Verbeteringen zijn mogelijk 'en daar moet werk van gemaakt worden'.

Donner heeft het kabinetsstandpunt (van het vorige kabinet; az) over de voorstellen van de *Adviescommissie inrichting verkiezingsproces* (commissie Korthals Altes) en de sindsdien uitgevoerde evaluaties van verkiezingen 'tot zich genomen' evenals het naar aanleiding van het kabinetsstandpunt opgestelde wetsvoorstel en de adviezen daarover. Hij laat weten 'het voornemen te hebben om het kabinet in overweging te geven om niet verder te gaan met het *wetsvoorstel inrichting verkiezingsproces*'.

In plaats daarvan wil hij een wijziging van de *Kieswet* voorstellen om zo toch een aantal urgente aanpassingen in de inrichting van het verkiezingsproces te kunnen doorvoeren. Het gaat dan onder andere om aanpassingen voor de kiezers die vanuit het buitenland mogen stemmen.

Terzijde: zoals bekend gaat het hier om een niet te onderschatten contingent kiezers. Bij de laatste verkiezingen bestond dit electoraat van Nederlanders in het buitenland uit ruim 46.000 personen waarvan er bijna 35.000 hebben gestemd; goed voor iets meer dan een halve Kamerzetel.

Piet Hein Donner

Jeanine Hennis-Plasschaert

Voorts denkt Donner aan zaken als regels voor de inrichting van het stemlokaal, de openbaarheid van processen verbaal van stembureaus, nationale waarnemers en het stellen van eisen aan stembureauleden. Hij wil dat de aanpassingen gereed zijn voor de verkiezingen die in 2014 zullen plaatsvinden (gemeenteraden en leden Europees Parlement). Uiteraard houdt hij geen rekening met vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer...

Al eerder was besloten dat er een nieuw model stembiljet komt. Dat wordt nu onderzocht. Daarbij wordt ook gezien of er mogelijkheden zijn om dat *nieuwe papieren stembiljet* betrouwbaar met elektronische hulpmiddelen te tellen. De (her)invoering van stemmachines zoals de NVVB graag zou zien, zit er voorlopig niet in. Er worden zoals de Kiesraad van BZK heeft begrepen 'op korte termijn geen kwaliteitseisen voor stemmachines opgesteld' (zie *kiesraad.nl*)

Over de identificatieplicht van de stemmer merkt Donner op dat er sprake is 'van een zekere gewenning'. Ook het toestaan van een maximaal vijf jaar verlopen document heeft daar aan bijgedragen. Die regeling geldt ook weer bij de komende provinciale statenverkiezingen. 'Daarna zal worden gezien of en, zo ja, hoe hiervoor een meer permanente voorziening moet worden getroffen'.

COMPLEXITEIT ZORGT VOOR VERTRAGING

Over de wetgeving in het kader van de modernisering GBA (*wetsvoorstel Basisregistraties Personen; afgekort BRP*) was aanvankelijk toegezegd dat die rond de zomer van 2010 zou worden ingediend. Staatssecretaris Ank Bijleveld, de voorganger van Donner op dit dossier, had al eerder aangegeven dat de planning om het wetsvoorstel BRP dit jaar aan de Tweede Kamer aan te bieden, niet zal kunnen worden gerealiseerd. Dit heeft ook volgens Donner te maken met 'het grote aantal reacties van (maatschappelijke) organisaties in de consultatieronde. Het wetsvoorstel bevindt zich in de complexe driehoek privacy, dienstverlening en veiligheid/fraude. De gestelde vragen op deze terreinen vragen om een zorgvuldige afweging binnen de belangen in die driehoek. Soms is ook een heroverweging van eerder gemaakte keuzes nodig aan de hand van de in de consultatie gemaakte opmerkingen. Daarbij raakt de *Wet BPR* interdepartementaal aan vele beleidsterreinen en aan andere (sector-) wetgeving waardoor wijzigingen veel invloed blijken te hebben'.

In een interview op de site *platform-burgerrechten.nl* (opgetekend door Ronald Huissen) geeft *Jeanine Hennis-Plasschaert* aan dat zij zich als lid van het Europees Parlement ten tijde van het debat over de Europese verordening die de gelaatsscans en de vingerafdrukken in het paspoort verplicht stelde, heeft verbaasd dat 'uitgerekend Nederland zou besluiten tot het opzetten van een centrale database met een daaraan gekoppelde opsporingsfunctie'.

Zij vindt dat 'deze beoogde database link is om een hoeveelheid van redenen. Wat de Nederlandse Paspoortwet doet, is twee doelen in één wet samenvoegen: namelijk de bestrijding van identiteitsfraude en het opsporen

van criminelen/strafbare feiten, met de centrale database als verbindende factor. Dat bijt. Toen de EU-lidstaten akkoord gingen met biometrie in het paspoort sprak niemand over een dergelijke koppeling'.

'Normaal gesproken sla je alleen vingerafdrukken op van personen die verdacht of veroordeeld zijn. Ik heb daarom sterke vraagtekens bij de beginnende van proportionaliteit en doelmatigheid. Ruim 16 miljoen Nederlanders als potentiële verdachten bestempelen, lijkt me niet de bedoeling'.

De kersverse Nederlandse parlementariër, vierde op de lijst van de VVD en gekozen met bijna 38.000 voorkeurstemmen, nog voor de nieuwe fractievoorzitter Stef Blok, die ruim 4.100

stemmen op zich wist te verenigen, neemt geen blad voor de mond en stelt bijvoorbeeld 'ik ben een liberaal en benader de overheid derhalve kritisch'. Kortom, dat kunnen nog aardige discussies worden met minister Donner die zich in 2005 als minister van Justitie (samen overigens met zijn toenmalige collega van D66, Alexander Pechtold, minister voor Bestuurlijke Vernieuwing) al een voorstander heeft betoond van een centrale registratie van biometrische gegevens vanwege de bestrijding van terrorisme en vanwege de bestrijding van identiteitsfraude. Nog een keer *Jeanine Hennis-Plasschaert*: 'ook biometrie kan leiden tot foutieve identificaties'.

Donner vervolgt: 'Deze complexiteit overziend ben ik genoodzaakt meer tijd te nemen om zorgvuldig de vragen te beantwoorden en het wetsvoorstel daarop aan te passen. Indiening aan de Tweede Kamer voorzie ik daarom rond de zomer van volgend jaar, waarbij overigens inwerkingtreding in 2012 niet tot problemen zal leiden wat betreft de gemaakte afspraken betreffende de modernisering van de GBA en de RNI (Registratie Niet Ingezetenen)'. In de voortgangsrapportage modernisering GBA die binnenkort beschikbaar komt, zal dit verder worden toegelicht.

We zijn benieuwd, want het valt niet mee om een wetsvoorstel na de zomer in enkele maanden door beide Kamers loodsen. Of dan ook waargemaakt kan worden wat thans in algemene publieksinformatie over BRP en RNI wordt verkondigd ('ze treden naar verwachting eind 2011 in werking') valt te bezien. Let trouwens op de woorden *naar verwachting!*

OVER ORRA EN NIK

Op het gebied van reisdocumenten spelen nu de nodige zaken. Allereerst is er het voornemen (in het regeerakkoord) van het nieuwe kabinet om de geldigheid van een paspoort 10 jaar te laten duren. Dat scheelt straks iedere gemeente de helft aan reisdocumentklanten.

Ten tweede heeft het Gerechtshof Den Bosch de uitspraak gedaan dat de NIK gratis zou moeten zijn. De gemeente Leudal gaat hiertegen in cassatie. Minister Donner zegt hierover dat 'de uitspraak getuigt van een onjuiste rechtsopvatting'. Overigens moeten hangende de procedure de leges gewoon worden betaald. Burgers kunnen uiteraard bezwaar maken tegen de legesaanslag. (zie over hoe te handelen *B&R 2010, nr. 10, p. 352*). Indien de Hoge Raad de uitspraak van het Gerechtshof Den Bosch bevestigt, dan zullen, zo schrijft Donner aan de Tweede Kamer, diegenen die bezwaar hebben ingediend geen leges hoeven te betalen, dan wel terug krijgen.

Ten derde ligt de centrale *online* raadpleegbare reisdocumentenadministratie (ORRA) nu ook in de Tweede Kamer onder vuur. Over een aanbesteding voor de ontwikkeling van de beoogde 'centrale online raadpleegbare reisdocumentenadministratie' zijn door het vorige kabinet geen besluiten genomen, zo had ook Ank Bijleveld in het Algemeen Overleg van 7 oktober jl. de Tweede Kamer al laten weten. De Tweede Kamer vraagt de nieuwe minister expliciet in te gaan op de ontwikkelingen op dit gebied in andere EU-lidstaten en op de maatschappelijke zorgen die steeds luider worden geuit. Ook refereert de Tweede Kamer aan de scherpe kritiek van binnen- en buitenlandse experts en wordt de minister gevraagd concreet in te gaan op de noodzaak van zo'n 'centrale online raadpleegbare reisdocumentenadministratie' en de daaraan gekoppelde beoogde opsporingsfunctie?

Hier klinkt niet mis te verstaan kritiek door en het lijkt erop dat het 'voortschrijdend inzicht' bij sommige fractie (waaronder die van de VVD) over de al aangenomen Paspoortwet, zich nu richt op het 'afschieten' van de ORRA onder het motto 'waarom

Centraal Meldpunt Identiteitsfraude

Het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude (CMI) heeft sinds 1 maart 2010 122 meldingen ontvangen, waarvan er 80 konden worden afgesloten. Informatieve vragen zijn niet meegerekend. Er zijn nu nog 44 meldingen in behandeling. Een groot deel daarvan betreft zaken die in relatief korte tijd op te lossen zijn. Deze cijfers heeft minister Donner de Tweede Kamer desgevraagd laten weten.

Het aantal ingewikkelde zaken, waarin is gefraudeerd en waarbij tegelijkertijd fouten zijn ontstaan bij verschillende organisaties, neemt echter toe. Dat betekent dat het CMI blijkaar steeds beter wordt gevonden door de personen die het CMI het hardst nodig hebben.

in Nederland centraal als het elders in Europa anders gaat?'

Piet Hein Donner reageert laconiek: 'ik wil mij op dit dossier oriënteren om tot een oordeel te kunnen komen over de wijze waarop de ORRA vorm zou kunnen krijgen. Ik verwacht hier enkele maanden voor nodig te hebben'. Hij geeft aan dat er nog geen onomkeerbare stappen zijn gezet richting een ORRA ('er is tot nu toe slechts gewerkt aan (technische) specificaties'). Waarschijnlijk omdat coalitiepartner VVD bij monde van nieuwkomer en daarvoor gerespecteerd EU-parlementariër *Jeanine Hennis-Plasschaert* tot de criticasters behoort, geeft Donner aan dat hij bij zijn 'overwegingen de (kritische) opvattingen zal betrekken die over dit onderwerp worden geuit'.

Over de hints van de Tweede Kamer richting de opsporingsfunctie van de ORRA zegt Donner nog niets; daarover moet hij waarschijnlijk eerst nog met de twee nieuwe sterke mannen op het ministerie van Justitie en Veiligheid (Ivo Opstelten en Fred Teeven) worden overlegd.

Interessant is nog wat een wijziging in de positionering van ORRA zou kunnen betekenen voor het bestuurlijk akkoord dat het Rijk met de VNG heeft gesloten op 5 maart 2009 en waarin een financieel arrangement ten aanzien van de ORRA was opgenomen gekoppeld aan ook de modernisering van de GBA en dat voorziet in een schema van uitnamen en aflossingen uit het gemeentefonds tot en met 2013. Minister Donner zegt daarover: 'wanneer blijkt dat deze ramingen bijgesteld dienen te worden, krijgt dat zijn beslag in de begroting. Hierover vindt afstemming plaats met VNG'.

Ongetwijfeld zal in de maatschappelijke en politieke discussie over de centrale *online* raadpleegbare reisdocumentenadministratie (ORRA) ook het gedegen onderzoek *Happy landings?* (WRR-Webpublicatie nr. 46 van de hand van Vincent Böhre) een rol gaan spelen. Voor een samenvatting hiervan zie verderop in deze B&R. (az)